

Правління Національного банку України

ПОСТАНОВА

м. Київ

№ _____

Про затвердження Змін до
Положення про електронні гроші в Україні

Відповідно до вимог статей 7, 15, 40, 56 Закону України “Про Національний банк України”, статті 15 Закону України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” з метою вдосконалення нормативно-правового регулювання діяльності, пов’язаної з випуском та використанням електронних грошей, Правління Національного банку України **постановляє**:

1. Затвердити Зміни до Положення про електронні гроші в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 04 листопада 2010 року, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24 грудня 2010 року за № 1336/18631 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту платіжних систем та інноваційного розвитку (Ольга Василева) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови, а банкам України – до відома їх комерційних агентів та користувачів електронних грошей.

3. Банкам України - емітентам електронних грошей у тримісячний термін після набрання чинності цією постановою подати Національному банку України зміни до правил використання електронних грошей та привести свою діяльність у відповідність до вимог цієї постанови.

4. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Сергія Холода.

4. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування.

Голова

Яків СМОЛІЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України

Зміни до
Положення про електронні гроші в Україні

1. У главі 1:

1) у пункті 1.3:

абзаци другий та четвертий викласти у такій редакції:

“використання електронних грошей - сукупність відносин між емітентом, оператором, агентами, торговцями та користувачами щодо здійснення випуску, розповсюдження, розрахунків за товари, переказів між користувачами-фізичними особами, обмінних операцій, приймання електронних грошей в обмін на готівкові/безготівкові кошти, погашення електронних грошей та поповнення електронних гаманців”;

“електронний гаманець – обліковий запис емітента, оператора, агента, торговця та користувача, що згенерований/створений в процесинговій системі/програмному забезпеченні емітента/оператора для обліку, зберігання та здійснення з електронними грошима операцій, визначених цим Положенням;”;

у абзаци дев'ятому слова “електронних пристроїв” замінити словами “електронних гаманців”;

абзац тринадцятий викласти у такій редакції:

“наперед оплачена картка багатоцільового використання (далі - наперед оплачена картка) - матеріальний або віртуальний засіб, який забезпечує доступ до електронних грошей, що зберігаються на електронному гаманці”;

абзац п'ятнадцятий викласти у такій редакції:

“оператор електронних грошей (далі – оператор) - юридична особа, інша ніж емітент, яка на підставі договору, укладеного з емітентом, виконує операційні, інформаційні та інші технологічні функції, що забезпечують використання електронних грошей;”;

після абзацу шістнадцятого доповнити абзацом такого змісту:

“програма лояльності – маркетингові дії торговця з використанням електронних грошей для винагородження й заохочення покупців-користувачів електронних грошей за умови сплати користувачем повної вартості товару з одночасним наданням торговцем знижки, яка повертається цьому користувачу як електронні гроші, правила використання яких у згоджені з Національним банком;”.

У зв'язку з цим абзаци сімнадцять – двадцять один уважати абзацами вісімнадцятим – двадцять другим;

абзац дев'ятнадцятий виключити.

У зв'язку з цим абзаци двадцятий – двадцять другий уважати відповідно абзацами дев'ятнадцятим – двадцять першим.

2) пункт 1.4 викласти у такій редакції:

“1.4. Випуск електронних грошей в Україні мають право здійснювати лише банки.

Емітент має право надавати своїм клієнтам такі фінансові послуги з використання електронних грошей:

випуск електронних грошей;

розповсюдження електронних грошей;

надання засобів поповнення електронних гаманців;

обмінні операції з електронними грошима;

погашення та/або приймання електронних грошей в обмін на готівкові/безготівкові кошти;

обслуговування розрахунків за товари та переказів електронних грошей між користувачами-фізичними особами.

Агенти на підставі договору, укладеного з емітентом, мають право надавати такі фінансові послуги:

розповсюдження електронних грошей;

надання засобів поповнення електронних гаманців;

обмінні операції з електронними грошима;

приймання електронних грошей в обмін на готівкові/безготівкові кошти.”;

3) У пункті 1.5 слова “та за кожним видом електронного пристрою” замінити словами “чи найменуванням правил використання електронних грошей.”;

2. У главі 2:

1) у пункті 2.3 слова “електронний пристрій” замінити словами “електронний гаманець”;

2) у пункті 2.4:

у абзаці першому слова “електронному пристрої” замінити словами “електронному гаманці”;

абзац другий викласти у такій редакції:

“сума електронних грошей на електронному гаманці, який не може поповнюватися, не повинна перевищувати 5000 гривень.”;

абзац четвертий викласти у такій редакції:

“Емітент зобов'язаний забезпечити обмеження використання електронних грошей користувача за поповнюваним електронним гаманцем сумою до 62 000 гривень протягом календарного року. До розрахунку цього обмеження не включається сума електронних грошей, погашена емітентом на вимогу користувача протягом календарного року.”;

3) главу 2 доповнити новим пунктом такого змісту:

“2.9. Емітенту забороняється:
 надавати кредит з коштів, які є зобов'язанням цього емітента за випущеними ним електронними грошима;
 нараховувати на суму електронних грошей відсотки та/або інший вид доходу, пов'язаного з тривалістю періоду часу, протягом якого користувач, агент, торговець мають їх у своєму розпорядженні;
 залучати агентів для випуску електронних грошей;
 надавати кошти користувачам, агентам, торговцям, оператору з метою збільшення залишку електронних грошей на їх електронних гаманцях.”.

3. У главі 3:

1) пункт 3.1 викласти у такій редакції:

“3.1. Емітент має право залучати агентів для здійснення операцій, визначених цим Положенням.

Агент (крім банку) зобов'язаний здійснювати операції, пов'язані з використанням електронних грошей, через окремий поточний рахунок, відкритий у емітента.

Агент з поповнення (крім банку), агент з розповсюдження (крім банку) зобов'язані забезпечити зарахування готівки в гривнях, прийнятої від користувачів за надані електронні гроші, на окремий поточний рахунок, відкритий у емітента.

Агент зобов'язаний:

підтвердити здійснення операції з приймання та/або видачі готівки користувачу-фізичній особі шляхом надання касового документа;

застосовувати знак (торговельну марку, комерційне найменування тощо), використання якого узгоджено емітентом з Національним банком.

Агенту забороняється передавати свої повноваження за агентським договором іншим суб'єктам господарювання та фізичним особам.”.

2) У пункті 3.2:

у абзацах першому та третьому слова “електронних пристроїв” замінити словами “електронних гаманців”;

у абзаці другому слова “електронними грошима наперед оплачених карток або електронних пристроїв” замінити словами “електронних гаманців”;

3) абзац перший пункту 3.3 викласти у такій редакції:

“3.3. Користувачі - фізичні особи мають право використовувати електронні гроші для здійснення оплати товарів, а також переказувати електронні гроші іншим користувачам - фізичним особам. Користувачі - фізичні особи мають право переказувати електронні гроші іншим користувачам - фізичним особам у сумі до 500 гривень на день та не більше 5 000 гривень протягом одного місяця.”;

4) пункт 3.5 викласти у такій редакції:

“3.5. Агентами з розрахунків можуть бути виключно банк і небанківська фінансова установа, що має ліцензію Національного банку на переказ коштів без відкриття рахунків.

Банк, який є членом/учасником карткової платіжної системи, має право приймати від користувачів електронні гроші, випущені іншими членами/учасниками цієї платіжної системи, до яких дають доступ наперед оплачені картки, в обмін на готівкові кошти та проводити розрахунки за операціями, що здійснені з цими картками відповідно до правил, установлених емітентами та платіжними організаціями карткових платіжних систем.

Агент з розрахунків має право приймати електронні гроші від користувачів - фізичних осіб в обмін на готівкові та безготівкові кошти, а від користувачів - суб'єктів господарювання та торговців виключно в обмін на безготівкові кошти. Агент з розрахунків зобов'язаний здійснити переказ цих безготівкових коштів користувачу/торговцю на власний поточний рахунок цього користувача/торговця.

Емітент та/або агент з розрахунків має право приймати від користувача-фізичної особи електронні гроші в обмін на готівкові кошти через платіжний пристрій у сумі до 500 гривень на день та не більше 5000 гривень протягом одного місяця.

Агент з розрахунків зобов'язаний щоденно пред'являти емітенту до погашення електронні гроші, отримані від користувачів і торговців. Порядок здійснення таких розрахунків встановлюється правилами використання електронних грошей.”.

5) Пункт 3.7 викласти у такій редакції:

“3.7. Емітент/агент з розповсюдження на підставі договору, укладеного з емітентом, під час розповсюдження електронних грошей зобов'язані надавати електронні гроші користувачу з моменту внесення користувачем готівкових коштів у касу або ініціювання переказу безготівкових коштів.

Представництво міжнародної організації може здійснювати тільки функцію агента з розповсюдження.”.

4. Після глави 3 Положення доповнити новою главою 3¹ такого змісту:

“3¹. Вимоги щодо створення та використання електронних гаманців

1. Емітент/оператор зобов'язані перед укладанням договору з користувачем про використання електронних грошей:

інформувати та отримати згоду користувача про створення електронного гаманця;

забезпечити неможливість використання електронного гаманця до часу ознайомлення користувача з інформацією, зазначеною у цьому пункті.

Користувач після отримання інформації про створення електронного гаманця повинен мати змогу відмовитися від його створення.

Емітент/оператор зобов'язані надати користувачу інформацію про: найменування і місце знаходження емітента і оператора (юридична адреса, адреса для листування, найменування офіційної сторінки в мережі Інтернет, тощо);

умови та порядок створення/використання електронного гаманця; порядок, способи здійснення переказів між користувачами-фізичними особами та оплати за товари електронними грошима;

способи та місця придбання електронних грошей за готівкові/безготівкові кошти;

умови та порядок отримання готівкових/безготівкових коштів користувачем з метою погашення та/або обміну електронних грошей на кошти;

суму та порядок стягнення комісійної винагороди з користувача;

порядок досудового врегулювання спорів, подачі претензій користувачем та порядок їх розгляду включаючи інформацію для зв'язку з емітентом і оператором.

2. Емітент/оператор зобов'язані забезпечити використання електронного гаманця користувача-фізичної особи виключно для таких операцій:

1) зарахування електронних грошей від:

емітента, агентів з поповнення та розповсюдження, які отримані в обмін на готівкові/безготівкові кошти цього користувача;

торговця у разі повернення користувачем відповідно до Закону України "Про захист прав споживачів" товарів, які придбані за електронні гроші;

інших користувачів – фізичних осіб;

агента з обмінних операцій, які отримані в результаті обміну електронних грошей одного емітента на електронні гроші іншого емітента;

2) списання електронних грошей на користь:

торговців для оплати товарів;

інших користувачів-фізичних осіб;

емітента для їх погашення на готівкові/безготівкові кошти;

агента з розрахунків для їх обміну на готівкові/безготівкові кошти;

агента з обмінних операцій для обміну електронних грошей одного емітента на електронні гроші іншого емітента.

3. Емітент/оператор зобов'язані забезпечити використання електронного гаманця користувача-суб'єкта господарювання виключно для таких операцій:

1) зарахування електронних грошей від:

емітента, агентів з поповнення та розповсюдження електронних грошей, які отримані в обмін виключно на безготівкові кошти цього користувача;

торговця у разі повернення цим користувачем відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів” товарів, які придбані за електронні гроші;

агента з обмінних операцій, які отримані в результаті обміну електронних грошей одного емітента на електронні гроші іншого емітента;

2) списання електронних грошей на користь:

торговців для оплати товарів;

емітента для погашення на безготівкові кошти;

агента з розрахунків для обміну на безготівкові кошти;

агента з обмінних операцій для обміну на електронні гроші іншого емітента.

4. Емітент/оператор зобов’язані забезпечити використання електронного гаманця торговця виключно для таких операцій:

1) зарахування електронних грошей від:

користувачів за реалізовані товари;

від емітента/агента з розрахунків для переказу користувачам у разі повернення ними відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів” товарів, які придбані за електронні гроші;

2) списання електронних грошей на користь:

користувачів у разі повернення ними відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів” товарів, які придбані за електронні гроші;

емітента для погашення електронних грошей на безготівкові кошти;

агента з розрахунків для обміну на безготівкові кошти;

Порядок придбання електронних грошей торговцем у емітента/агента з розрахунків для їх переказу користувачам у разі повернення ними відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів” товарів встановлюється емітентом у правилах використання електронних грошей.

5. Емітент/оператор зобов’язані забезпечити використання електронних гаманців агента з поповнення (за наявності), агента з розповсюдження виключно для таких операцій:

1) зарахування електронних грошей від емітента в обмін на безготівкові кошти виключно цих агентів;

2) списання електронних грошей на користь:

користувачів – фізичних осіб в обмін на готівкові/безготівкові кошти цих користувачів;

користувачів-суб’єктів господарювання в обмін на безготівкові кошти цих користувачів;

емітента для погашення на безготівкові кошти з подальшим перерахуванням на окремі поточні рахунки цих агентів.

6. Емітент/оператор зобов'язані забезпечити використання електронного гаманця агента з розрахунків виключно для таких операцій:

1) зарахування електронних грошей від:

користувачів-фізичних осіб в обмін на готівкові/безготівкові кошти;
користувачів-суб'єктів господарювання в обмін на безготівкові кошти;
торговців для обміну на безготівкові кошти;

2) списання електронних грошей на користь:

торговців у разі повернення користувачами відповідно до Закону України “Про захист прав споживачів” товарів, які придбані за електронні гроші;

емітента для погашення на безготівкові кошти з подальшим перерахуванням на окремий поточний рахунок цього агента.

7. Емітент/оператор зобов'язані забезпечити використання електронного гаманця агента з обмінних операцій виключно для таких операцій:

1) зарахування електронних грошей від:

користувачів для здійснення обмінних операцій з електронними грошима, випущених одним емітентом, на електронні гроші іншого емітента;
емітента в обмін на безготівкові кошти цього агента;

2) списання електронних грошей на користь:

користувачів, які отримані в результаті здійснення обмінних операцій;
емітента для погашення електронних грошей емітентом на безготівкові кошти з подальшим перерахуванням на рахунок цього агента;

8. Електронні гроші, що зберігаються на електронних гаманцях користувачів, торговців, агентів використовувати для інших операцій забороняється.”.

5. У главі 5:

1) пункт 5.1 доповнити новим абзацом такого змісту:

“Юридична особа має право виконувати функції оператора після внесення її до Реєстру як оператора послуг платіжної інфраструктури крім випадків, визначених нормативно-правовими актами Національного банку з питань реєстрації платіжних систем, їх учасників та операторів послуг платіжної інфраструктури.”;

2) пункт 5.2 викласти у такій редакції:

“5.2. Емітент/оператор на підставі договору з емітентом зобов'язаний забезпечити:

фіксування всіх трансакцій з електронними грошима між користувачами, торговцями, агентами, емітентом та оператором за допомогою технічних засобів, у тому числі із зазначенням форм оплати (готівкові/безготівкові кошти)

під час придбання, погашення та приймання електронних в обмін на готівкові/безготівкові кошти;

зберігання протягом п'яти років відповідної інформації у формі, яка дає змогу перевірити цілісність інформації.”;

3) пункт 5.3 викласти у такій редакції:

“5.3. Емітент зобов'язаний забезпечити:

організаційні, процедурні заходи та використання технічних засобів з метою виявлення, а також запобігання, перешкоджання та протидії шахрайству;

систему захисту інформації, яка має здійснювати безперервний захист інформації під час випуску, використання та погашення електронних грошей на всіх етапах її формування, оброблення, передавання і зберігання;

контроль за операціями з електронними грошима, що здійснюються виключно на території України;

заходи із запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення відповідно до законодавства України, зокрема:

1) здійснення ідентифікації, верифікації, користувача до створення йому електронного гаманця. Ідентифікація та верифікація користувача-фізичної особи може не здійснюватися, якщо електронний гаманець відкривається і використовується для участі у програмі лояльності та/або ініціювання операцій з електронними грошима здійснюється з використанням наперед оплаченої картки карткових платіжних систем та виконується кожен з таких заходів щодо зменшення ризиків:

електронний гаманець не може поповнюватися з використанням електронних грошей, що надходять від неідентифікованих користувачів;

сума платежів за електронним гаманцем не перевищує 5000 гривень на місяць;

електронний гаманець відкривається та використовується виключно для оплати товарів;

емітент застосовує достатні заходи щодо виявлення незвичних або підозрілих операцій

Емітент/агент з розрахунків зобов'язані забезпечити здійснення ідентифікації, верифікації користувача-фізичної особи під час погашення електронних грошей та/або їх приймання в обмін на готівкові/безготівкові кошти.

2) супроводження операції з використанням електронних грошей:

а) інформацією про платника (ініціатора переказу):

фізичну особу (фізичну особу – підприємця) – прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, номер електронного гаманця, з якого списуються електронні гроші, або номер наперед оплаченої картки, чи за відсутності

електронного гаманця – унікальний обліковий номер операції з використанням електронних грошей;

юридичну особу – повне найменування, номер електронного гаманця, з якого списуються електронні гроші, або номер наперед оплаченої картки, чи за відсутності електронного гаманця – унікальний обліковий номер операції з використанням електронних грошей;

б) інформацією про отримувача:

фізичну особу (фізичну особу – підприємця) – прізвище, ім'я та (за наявності) по батькові, номер електронного гаманця, на який зараховуються електронні гроші, або номер наперед оплаченої картки, чи за відсутності електронного гаманця – унікальний обліковий номер операції з використанням електронних грошей;

юридичну особу – повне найменування, номер електронного гаманця, на який зараховуються електронні гроші, номер наперед оплаченої картки, чи за відсутності електронного гаманця – унікальний обліковий номер операції з використанням електронних грошей.

У разі ініціювання переказу в межах України з електронного гаманця та відсутності ознак пов'язаності такої операції з іншими фінансовими операціями, що в сумі перевищують 30 000 гривень, такий переказ повинен супроводжуватися як мінімум номером електронного гаманця, з якого списуються електронні гроші, або номером наперед оплаченої картки платника (ініціатора переказу) та номером електронного гаманця, на який зараховуються електронні гроші, або номером наперед оплаченої картки отримувача чи, за відсутності електронного гаманця, унікальним обліковим номером операції з використанням електронних грошей.

Вимоги щодо супроводження інформацією операції з використанням електронних грошей можуть не поширюватися на випадки здійснення:

оплати товарів чи послуг і номер наперед оплаченої картки супроводжує переказ на всьому шляху руху коштів;

поповнення електронного гаманця в межах України в обмін на готівкові кошти у сумі, що є меншою ніж 5 000 гривень та відсутності ознак пов'язаності такої фінансової операції з іншими операціями з використанням електронних грошей або операціями, що в сумі перевищують 5 000 гривень.

Відповідальність за неналежне здійснення агентами заходів у сфері фінансового моніторингу покладається на емітента.”.

4) пункт 5.4 викласти у такій редакції:

“5.4. Емітент зобов'язаний забезпечити контроль за дотриманням:

користувачами, торговцями, оператором та агентами під час здійснення операцій з електронними грошима вимог цього Положення та правил використання електронних грошей, у тому числі за дотриманням обмежень щодо використання електронних грошей;

здавання агентами з розповсюдження/поповнення готівки, отриманої від користувачів-фізичних осіб за надані електронні гроші, на окремий поточний рахунок, відкритий у емітента.

Порядок контролю встановлюється правилами використання електронних грошей.”.

6. У главі 6:

1) у пункті 1:

у абзаці другому слова “Банк, що є членом/учасником платіжної системи і внесений Національним банком до Реєстру” замінити словами “Банк, що внесений Національним банком до Реєстру як член/учасник карткової платіжної системи”;

після абзацу третього доповнити пункт новими абзацами такого змісту:

“Заявник/заявник - член/учасник платіжної системи подають до Національного банку:

електронні документи з кваліфікованим електронним підписом керівника або

оригінали документів на паперових носіях одночасно з електронними копіями цих документів (далі – електронні копії документів).

Електронні копії документів подаються до Національного банку одночасно із заповненням на паперовому носії про відповідність поданих електронних копій документів оригіналам на паперових носіях, підписаних керівником.

Національний банк у разі отримання електронних копій документів має право додатково вимагати від заявника/заявника - члена/учасника платіжної системи подання цих документів на паперових носіях.

Документи на паперових носіях мають бути прошиті, пронумеровані, підписані керівником та не містити виправлень або неточностей.

Електронні копії документів, що подаються до Національного банку відповідно до вимог цього Положення, мають створюватись з дотриманням вимог цього пункту глави 6 цього Положення та у вигляді файлів, які містять відскановані з паперових носіїв зображення документів.

Сканування зображення документів здійснюється з урахуванням таких вимог:

формат готового файла - pdf;

документи, що містять більше однієї сторінки, скануються в один файл;

роздільна здатність сканування не нижче ніж 300 dpi.

Електронні копії документів подаються до Національного банку на цифрових носіях (компакт-дисках (CD/DVD) або USB-флеш-накопичувачах).”;

2) У пункті 2:

підпункт 2 викласти у такій редакції:

“2) правила використання електронних грошей, які мають містити положення про:

порядок здійснення операцій між емітентом, оператором, агентами, користувачами та торговцями, який має включати загальну схему та опис всіх грошових та інформаційних потоків (включаючи схематичне зображення);

організацію контролю за фінансовими і технічними ризиками під час використання електронних грошей;

систему захисту інформації, що включає в себе опис порядку розмежування прав доступу до інформаційних ресурсів під час використання електронних грошей, механізму забезпечення захисту інформації під час зберігання електронних грошей на електронних гаманцях;

порядок автентифікації та захисту інформації на всіх ланках обміну інформаційними потоками, включаючи найменування алгоритмів і довжину ключів, паролів, технологію використання засобів захисту інформації, інформацію про розробника цих засобів, систему керування ключами;

заходи із запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення відповідно до законодавства України (у тому числі щодо виявлення та зупинення фінансових операцій, якщо їх учасниками або вигодоодержувачами за ними є особи, які включені до переліку осіб, пов'язаних із провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (якщо види та умови застосування санкцій передбачають зупинення або заборону фінансових операцій));”;

виключити підпункт 5;

3) пункт 3 викласти у такій редакції:

“3. Заявник - член/учасник платіжної системи для узгодження правил використання електронних грошей подає до Національного банку:

інформацію, яка має містити опис порядку здійснення операцій з електронними грошима між емітентом, іншими учасниками платіжної системи, агентами, користувачами та торговцями, що має включати загальну схему всіх грошових та інформаційних потоків;

зразки договорів, які укладатимуться з користувачами.”.

7. У главі 7:

1) у підпункті 3 пункту 2 після слів “з дати отримання документа про узгодження правил використання електронних грошей” доповнити словами “або з дати надання Національному банку інформації, яка свідчить про відсутність діяльності емітента з випуску та використання електронних грошей.”;

2) у пункті 3 після слів “про узгодження правил використання електронних грошей із зазначенням підстав” доповнити словами “та виключає емітента з переліку банків, які мають право здійснювати випуск електронних грошей, що

розміщений на сторінці Офіційного інтернет-представництва Національного банку.”.

Заступник директора Департаменту
платіжних систем та інноваційного розвитку –
начальник управління роздрібних платежів

Ольга ВАСИЛІВА

ПОГОДЖЕНО

Заступник Голови
Національного банку України

 Сергій ХОЛОД

(підпис)

“ 24 ” грудня 2019 року

(дата)